

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת יומא

פרשת וישב דפים ט - טו

דרך ישרה תמצית הדף

דף ט"ו

*ביהמ"ק ראשון ושני. *מזוזת פרהדרין.

א. בית המקדש הראשון והשני 1. לשכת הכה"ג נקראת לשכת פרהדרין כיון שכל שנה הכה"ג התחלפו כמו פקידי המלך, וכדאשכחן לשון זו גבי הפקידים שחבטו את הנחתומין ולכן פטרו אותם מלהפריש מעשר שני. 2. יראת ה' תוסיף ימים זה ביהמ"ק הראשון שעמד ארבע מאות ועשר שנים ושמשו בו י"ב כה"ג, ושנות רשעים תקצורנה זה בית שני שעמד ארבע מאות ועשרים שנה ושמשו בו יותר משלש מאות כהנים, צא מהם ארבעים שנה של שמעון הצדיק, שמונים ליוחנן כה"ג, עשר רבי ישמעאל בן פאבי וי"א ר"א בן חרסום, יוצא שכל אחד לא הוציא שנתו. 3. סיבות החורבן: במשכן שילה היה גילוי עריות בשיהוי הקינים ובזיון קדשים בלקיחת הבשר, בית ראשון היה ע"ז שקצר המצע מהשתרע גילוי עריות של בנות ציון ושפיכות דמים של מנשה ולכן היו בו שלשה גזירות, ובית שני אף שהיה בו תורה ומצוות וגמ"ח נחרב בגלל שנאת חנם ששקולה כנגד ע"ז ג"ע וש"ד. 4. ראשונים שנתגלה עוונם נתגלה קיצם משא"כ אחרונים, ואף שהאחרונים עוסקים בתורה למרות שעבוד המלכות הבריה חזרה לראשונים ולא לאחרונים. 5. לר"ל אם כל בני בבל היו עולים לא"י בזמן עזרא כחומה היתה שורה השכינה כמו כסף שאין הרקב שולט בו אבל בגלל שעלו מעט כמו דלת נמשלו כארז ומשתמשים רק בבת קול, ורבי יוחנן פליג דס"ל שהשכינה שורה רק באהלי שם אבל הפרסיים באו מתירס בן יפת. 6. לרבי עתידה רומי שתפול ביד פרס שעצת ה' על אדום שיסתבוס צעירי הצאן וזה פרס שהוא הקטן להו"א זהו האיל בדניאל ולמסקנא הוא הצעיר שבבני יפת, ולר"י בר אילעאי בק"ז שאם מקדש ראשון שבנאוהו בני שם והחריבוהו הכשדים נפלו ביד הפרסים ק"ז מקדש שני שבנאוהו הפרסיים והחריבוהו הרומאים שיפלו ביד הפרסים, ולרב עתידה פרס שתפול ביד רומי וגזירת מלך היא שיפלו הבונים ביד הסותרים או כיון שגם הם סתרו בתי כנסת.

ב.

כל הלשכות שבמקדש לא היה להם מזוזה מלבד לשכת פרהדרין, והטעם לחכמים כיון שהיה בה בית דירה לכה"ג ולרבי יהודה גזירה היתה. ומפרשין מ"ט דר"י 1. בית שאינו עשוי לחורף ולקיץ אינו בית, ונקרא בית החורף אבל לא בית סתמא, וקשיא דסוכת החג בחג ר"י מחייב בעירוב ומזוזה וכן במעשר דלא שייך לחייב בו מדרבנן. 2. לאביי לכו"ע בשבעת ימי הפרישה חייבת

במזוזה ופליגי בשאר ימות השנה דרבנן גזרי, ודחינן דרבנן פטרי בחג הסוכות עצמו. 3. לרבא בשאר ימות השנה לכו"ע פטור ממזוזה ופליגי בשבעת הימים, בסוכה ר"י מחייב לטעמיה דירת קבע בעינן, ובלשכה פוטר דקסבר דירה בעל כרחו אינה דירה ותקנו רק מדרבנן שלא יאמרו כה"ג חבוש בבית האסורין ואף מחייב בשער ניקנור.

פירוש יא"ב

*חיוב מזוזה. *ביכ"נ בנגעים ומזוזה. *בגדי כהונה.

א. חיוב מזוזה 1. וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך משמע שערי בתים חצירות מדינות ועיירות חייבים, מלבד במקום סכנה כגון אבולי דמחוזא דקביע הזיקא. 2. בית תבן בקר עצים ואוצרות פטורים מפני שהנשים נאותות בהם וזהו לרב כהנא רוחצות אבל רפת בסתמא חייב, ורב יהודה פוטר בסתמא ונאותות היינו מתקשטות ואפ"ה פטור, ומייתי דאיכא פלוגתא ברפת והמח' לרב כהנא ברפת סתמא ולרב יהודה בסתמא לכו"ע פטור ופליגי במתקשטות ומותבינן עליה. 3. לולין מתבן ואוצרות יין ושמן חייבים, שנאמר בשעריך. 4. בית שער אכסדרה ומרפסת פטורים כיון שלא עשויים לדירה. 5. בית הכסא בורסקי מרחץ וטבילה פטורים, כיון שאינם עשויים לכבוד. 6. הר הבית הלשכות והעזרות פטורים, שנאמר בית דהיינו של חול. 7. שער שאינו מקורה ושאינו גבוה עשרה טפחים פטור, ושער המדי שהוא עגול ויש בו שיעור כדי לחוק גובה עשרה טפחים ברוחב ארבעה ר"מ מחייב דקסבר חוקקין להשלים ורבנן פטרי. 8. בית הכנסת ובית האשה ובית השותפין חייב במזוזה, וקמ"ל דלא דרשינן ביתך למעט ביתה ובתיהם אלא אתי לדרך ביאתך והיינו צד ימין שהאדם עוקר קודם את רגלו הימנית.

ב. תניא שביכ"נ מטמא בנגעים וכן בית אשה ושותפין דהו"א נמעט מהפס' אשר לו הבית קמ"ל בבית ארץ אחוזתכם, ומקשינן מברייתא דפטרה ביכ"נ ובימ"ד כיון שאינם מיוחדים לו. ומתריצין 1. המח' בביכ"נ שאין בו בית דירה לחזן, דר"מ מחייב וחכמים פוטרים. 2. תרווייהו כרבנן, והחילוק אם יש בביכ"נ בית דירה לחזן. 3. בתרווייהו יש דירה לחזן אך ביכ"נ של כרכים אינו מטמא בנגעים, והא דא"ר יהודה שירושלים מטמאה בנגעים ורק מקום מקדש אינו מטמא זהו מקום מקודש, וביכ"נ של כפרים מטמא דהוי כבית השותפין ונדחה משום שנאמר לאחוזו ובעינן שיהא כל אחד מכיר את שלו.

ג. בגדי כהונה 1. כהן גדול שאירע בו פסול ביו"כ מחנכים את מחליפו בתמיד של שחר שנעשה בשמונה כלים, או באבנט למ"ד אבנטו של כהן הדיוט עשוי מכלאים, לאביי לובש שמונה ומהפך בצניורא, ולר"פ עבודתו מחנכתו. 2. אבנטו של כה"ג בכל השנה של כלאים וביו"כ של בוץ, ופליגי באבנטו של כהן הדיוט האם הוא מכלאים כמו כה"ג בכל השנה או מבוץ כמו של כה"ג ביו"כ. 3. נאמר בתרומת הדשן ילבש ואתי לרבי יהודה להביא מצנפת ואבנט לתרומת הדשן, לרבי דוסא שבגדי כה"ג ביו"כ כשרים לכהן הדיוט ורבי דחהו מאבנט וקדושה חמורה ואסורים רק ליו"כ אחר, ולרבי לרבות את השחקים. 4. דין הכהן שהחליף את הכה"ג, לר"מ ככה"ג ולרבי יוסי אינו ראוי לא לכהן הדיוט משום מעלין בקדש ולא לכה"ג משום איבה וכן הלכה, ומודה שיכול להיות כה"ג אחרי שמת הראשון וכן שאם עבר ועבד עבודתו כשירה.

פירוש יג-טו

*התקנת האשה לר"י. *עבודת הכה"ג כפרישה. *מתנות התמיד.

א. לחכמים מתקינין כהן אחר שמא יטמא דשכיחא וסגי בכהן אחד כיון דזריז ובפרט שיש לו צרה,

ולרבי יהודה אף מתקינים לו אשה אחרת דחייש למיתה דחדא. ומפרשין כיצד בכל מצב שיתרחש יוצא שיש לכה"ג אשה 1. אם רק מתקינים, קשיא שהיא אינה אשתו. 2. מקדשה, קשיא דלא סגי בלא ביאה. 3. כונסה, קשיא דנאמר ביתו למעט שלא יהיו לו שני בתים. 4. חוזר ומגרשה, קשיא שנשאר עם בית אחד בלבד. 5. מגרשה על תנאי שתמות, קשיא שמא לא תמות וישאר עם שני בתים. 6. אומר ה"ז גיטך ע"מ שלא תמותי, קשיא שמא תמות חברתה וגם הגט יחול וישאר בית בלא כלל. 7. מגרש ע"מ שאחת מהם תמות, קשיא שמא אף אחת לא תמות ויהא לו שני בתים וכן דתנאי בגט שתלוי בחייה לא חל משום שאינו כורתה. 8. מגרשה ע"מ שחברתה לא תמות, קשיא שמא חברתה תמות באמצע העבודה ויתברר למפרע שעבד בשתי בתים. 9. מגרש ע"מ שחברתה תמות, קשיא שמא תמות ויעמוד בלי בית. 10. מגרש את שתיהן ואומר לאחת ע"מ שלא תמות חברתך ולשניה מגרש ע"מ שלא תכנס לביכ"נ, קשיא שמא חברתה תמות והיא לא תכנס וישאר בלא בית. 11. למסקנא מגרש את השניה ע"מ שהכה"ג יכנס לביכ"נ, ואז אם אחת מהם תמות חברתה קיימת, ואם הראשונה עומדת למות באמצע העבודה הכה"ג יקדים ויכנס לביהכ"נ ויתברר למפרע שהיתה מגורשת והגט של החדשה לא חל כיון שחברתה מתה. ומייתי דלר"י כה"ג אונן אינו עובד שמא יאכל, והא דביו"כ יכול לעבוד באנינות זה מכיון שכולם צמים.

עבודת הכה"ג בשבעת הימים וכמאן אתי 1. והזה הטהור על הטמא אתי לר"ע דטהור שנפלה עליו הזאה טמאתו ולחכמים לשיריים שבאזוב, ואמרתי אחכמה לר"ע שהמטהר נטמא ולחכמים שהנוגע טעון כיבוס והיינו נושא שיעור הזאה, ומתני' דכה"ג עובד בביהמ"ק אתיא להו"א דלא כר"ע ולמסקנא מוקמינן אף כוותיה וההזאה בסוף היום ואז טובל ומערב שמשו. 2. הוא מקטיר את הקטורת ומטיב את הנרות ובתמיד אמרינן שהנרות קודמות לקטורת, ומתריצין דאתי כר"ש איש המצפה, דסתמא אתיא כוותיה, להו"א בתמיד ודחי דפליג התם גבי זריקת דם התמיד ולמסקנא דיומא. 3. לקמן גבי הפייסות אמרינן שנרות קודמות לקטורת, ומייתי שההפסקה בין הטבת חמש נרות לשתי נרות לרבנן בקטורת ולאבא שאול בדם התמיד, לאביי כולה כרבנן וקאמר שהקטורת קודמת לשתי נרות ובפייסות הקטורת היא אחר חמש נרות וקשיא דהקדים להביא הטבת שתי נרות לפני החמש, ולרב פפא כולה בשתי נרות והכא כרבנן ופייס כאבא שאול וקשיא דהסיפא אתיא כרבנן שהקטורת קודמת.

לר"ש איש המצפה בדם התמיד נותן מתנה שניה בצד מערב ואח"כ בדרום, וטעמיה שנאמר לחטאת לה' על עולת התמיד ויליף שצריך לעשות בתמיד מעשה חטאת דהיינו שתיים שהם שתיים בנוסף על מעשה העולה של שתיים שהן ארבע. והקושיות 1. שיתן שתיים שהן ארבע כמעשה עולה וארבע שהן ארבע כמעשה חטאת, ודחי לא מצינו דמים שמכפרים פעמיים, ואף דלא מצינו דמים שחצין חטאת וחציון עולה בעל כרחך הקישן הכתוב והוי פיסוק מתנות בעלמא. 2. אין נותן שתיים למעלה כמעשה חטאת, דלא מצינו דמים שחציון למטה וחציון למעלה, והזאת דם הפר והשעיר על הכפורת היתה כמצליף, והנתינה על טהרו של מזבח אינו חציו אלא על גופו. 3. מקדים בנתינת מתנות העולה, כיון שהתמיד הוא עולה. 4. אינו נותן בדרומית מזרחית, כיון שאין לה יסוד. 5. נותן בתחילה על קרן מזרחית צפונית, כיון שבתחילה פוגע בה שכל פינות הם דרך ימין למזרח. 6. אין לומר שיעשה בחטאת מעשה עולה, דכתיב על עולת התמיד יעשה.

שאלות לחזרה ושינון

א. דף ט"ו

ג. בגדי כהונה (4)
א. דף יג-טו

א. בית המקדש הראשון והשני (6)
ב. המח' מדוע היתה מזוזה בלשכת פרהדרין ומ"ט דר"י (3)
א. דף יא-יב

א. כיצד לרבי יהודה איכא אשה לכה"ג בכל מצב (11)
ב. עבודת הכה"ג בשבעת הימים וכמאן (3)
ג. דעת ר"ש איש המצפה במתנות התמיד והקושיות (6)

א. חיוב מזוזה (8)
ב. הסתירה בדין ביכ"נ והתירוצים (3)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס!

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

📖 **ברכות** עם מחודדין בפ"ך.

📖 **שבת** מהדורה חדשה.

📖 **עירובין**

📖 **פסחים**

📖 **שקלים ר"ה**

📖 **יומא**

📖 **סוכה**

📖 **ביצה תענית**

📖 **מגילה-פורים** עם מדרש,

ותוספתא, ותמצית מחזר יין לרמ"א

📖 **מו"ק חגיגה**

📖 **יבמות**

📖 **כתובות**

📖 **נדרים**

📖 **נזיר סוטה**

📖 **גיטין**

📖 **קידושין** - עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא

📖 **בבא קמא**

📖 **בבא מציעא**

📖 **בבא בתרא א-ב**

📖 **סנהדרין א-ב** עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

📖 **מכות שבועות**

📖 **עבודה זרה הוריות** מחודדין בפ"ך

📖 **זבחים**

📖 **מנחות**

📖 **חולין**

📖 **בכורות** עם הקדמות ומושגים

📖 **ערכין-תמורה**

📖 **כריתות-מעילה**

📖 **נדה**

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.

בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.

עתיים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.

קיצור חודים מנוקד ומסודר.

קיצור אלשין רות

קיצור אלשין אסתר

קיצור אלשין איכה

בקרו ב"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות

באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.

איזוהי דון ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.

הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרו ב"ד על סדרי זרעים וטהרות.

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~59~

המערכת